

New York, dnia 18 sierpnia 1941 r.

W-sprawie metody badania socjalno polity-
cznej rzeczywistości Stanów Zjednoczonych
,-----

Linje główne.

Podstawą każdej planowej akcji politycznej jest najdokładniejsze poznanie rzeczywistości, która ma być przedmiotem lub podmiotem tej akcji. Zagadnienie poznania tej rzeczywistości jest jednym z najbardziej skomplikowanych i poważnych problemów z dziedziny metodologii naukowej. Trudność zbadania polega na tym, że ta rzeczywistość jest nieustannym procesem ciągłego stawania się, że składa się z ogromnej ilości najróżnorodniejszych elementów, których zbadanie i ogarnięcie w całości jest rzeczą prawie niewykonalną. To też poprzestać musimy zazwyczaj na analizie elementów najważniejszych, czynników i współczynników decydujących. Nasze poznanie sprowadza się do analizy najważniejszych procesów, dokonywujących się w ramach przyrodniczo biologicznych i geograficzno historycznych współczynników. Nadto każdy element rzeczywistości obarczony jest elementami przeszłości, do pewnego stopnia determinującymi jego obecny kierunek.

Okresy wojenno rewolucyjne są okresami przyspieszonych przemian, utrudniających należyte poznanie. Akcja polityczna, wymagająca często szybkiej decyzji, nie może czekać na dogłębne zbadanie rzeczywistości w owych momentach, posilkwować się tedy musi zbadaniem najważniejszych elementów bezpośrednio związanych

~~zanych~~ z akcją wojenną lub rewolucyjną.

Charakterystyczną cechą przeżywanego obecnie okresu wojny jest to, że w tym okresie zachodzą przemiany o charakterze iście rewolucyjnym. Taką przemianą, wprowadzającą rewolucyjne przeobrażenie w stosunku do poprzednio istniejącej rzeczywistości politycznej było rozpoczęcie działań wojennych Niemiec przeciwko Rosji. W związku z tym zaszły pewne przegrupowania w układzie sił zarówno wśród walczących, jak i państw neutralnych oraz całego zaplecza koalicji i osi.

Stany Zjednoczone rozpatrywane pod kątem widzenia toczącej się wojny stanowią potężny arsenał fizyczny / gospodarczo - surowcowy i zbrojeniowy / państw koalicji oraz zaplecze moralno polityczne zarówno koalicji jak i osi. Każda grupa walcząca zarówno po jednej jak i po drugiej stronie ma tutaj w Stanach Zjednoczonych swoich sprzymierzeńców lub wrogów. Wszystkie istniejące tutaj grupy społeczne poczynając od najwyższych instytucji państwowo politycznych, kończąc na najmniejszych grupach rodzinnych, mogą być podzielone na trzy duże bloki grup.

Blok A - grupy świadomie sympatjami swymi stojące po stronie polityki koalicji.

Blok B grupy lojalne w stosunku do oficjalnej polityki Stanów Zjednoczonych, nie związane uczuciową z grupami walczącymi, bierne, z odchyleniami w jedną lub drugą stronę.

Blok C - grupy zdecydowanie i planowo popierające państwa osi - piąta kolumna, we wszystkich objawach jej działalności.

Celem akcji politycznej państw koalicyjnych, do których i należy Państwo Polskie, w stosunku do Stanów Zjednoczonych jest: 1-o rozszerzenie bloku A kosztem bloku B i spotęgowanie dynamiki tego ^{rozszerzonego} ~~rozszerzenia~~ bloku. 2-o ~~roz~~szerzenie bloku B kosztem bloku C. 3-o Osłabienie działalności bloku C, którego

celem jest kompletne sparaliżowanie jego wpływów.

Ta akcja rozwija się po następujących liniach -

a/ państwowo legislacyjnej, b/ państwowo administracyjnej,
c/ społeczno organizacyjnej. Najpotężniejszym narzędziem oddziaływania jest propaganda w najszerszym pojęciu tego wyrazu. Kontr -akcja idąca ze strony bloku C dysponuje tymi wszystkimi liniami ~~prócz~~ ^{obecnej} linii b. Z tego wynika, że poznanie ~~obecnego~~ rzeczywistości politycznej sprowadza się do dokładnego zbadania ^{nych} wyżej wzmiankowanych linii, których punkty wyjściowe tkwią w blokach A i C. Oczywiście, że specjalną uwagę należy zwrócić na analizowanie działalności t.zw. izolacjonistów oraz na ich związki i rolę w ^{blokach} ~~grupach~~ bloku C i B.

Analiza procesów ^{rozwijających się po} ~~ciągłych~~ wyżej wzmiankowanych liniach nie wystarczy do dokładnego poznania interesującej nas rzeczywistości. Struktura Stanów Zjednoczonych jest tak odmienną od struktur innych państw, że wymaga zastosowania specyficznej metody. Zgodnie zresztą z wymaganiami każdej metody badania naukowego, wymagającej od każdego badacza, aby rezultaty badań za pomocą jednej metody sprawdzał za pomocą porównywania z rezultatami badań przy zastosowaniu drugiej metody. Dopiero konfrontacja ^{rezultatów} ~~rezultatów~~ zdobytych drogą zastosowania kilku sposobów badania uchroni nas od otrzymania sfałszowanego obrazu rzeczywistości.

Badanie grup narodowych.

Dokonywujący się na szeroką skalę proces amerykanizacji nie zniżył jeszcze dotąd świadomości narodowej, różnorodnych grup, zamieszkujących wielki kontynent Stanów Zjednoczonych. Świadomość tej odrębności znajduje swój wyraz w szeroko rozwiniętym życiu organizacyjnym poszczególnych grup narodowych. Każda z tych grup wchodzi w skład albo jednego albo wszystkich wyżej omówionych bloków, niektóre jednak z nich są w sposób wy-

^y
raźnia^y związane w swej większości z jednym blokiem np. grupa polska z blokiem A, grupa niemiecka z blokiem C.

Poznanie każdej grupy, ~~zaka~~ odbywających się w niej procesów, dokładna znajomość dzwignów, kierowniczej elity, narzędzi działania i propagandowego oddziaływania, potencjału moralnego gospodarczego i politycznego, zasięgu i mocy wpływów i roli poszczególnych ^{grup} ~~bloków~~ - oto cel badań nad każdą grupą. Wobec związków istniejących między każdą grupą amerykańską a grupą europejską lub azjatycką, konieczne jest zbadanie charakteru tych związków ich siły i sposobów utrzymywania łączności. Dlatego potrzebna jest znów pewna znajomość grup macierzystych w metropoljach oraz dziejów powstania i rozwoju grup emigracyjnych.

Dla dokonania tej analizy potrzebna jest ~~grup~~ dokładna znajomość każdej grupy, a co zatem idzie konieczna jest specjalizacja nie zamykająca się jednak wyłącznie w ramach jednego narodowego ghetta, lecz uwzględniająca elementy łączności z innymi grupami.

Grupy wyznaniowe.

W rzeczywistości społeczno politycznej Stanów Zjednoczonych poważną rolę odgrywają grupy wyznaniowe, które przy pomocy najrozmaitszych instytucji i organizacji, szlifierowanej elity i zorganizowanych mas wiernych wywierają wielki wpływ na procesy stawania się rzeczywistości. Grupy te również wchodzi w skład wszystkich trzech wymienionych bloków. Nie mówiąc już o podzielonej na kilkaset podgrup grupie protestanckiej, ale nawet najbardziej monolityczna grupa, jaką jest grupa katolicka, wchodzi ^w skład każdego bloku. Decydującym elementem ~~jest~~ nie jest wyłącznie ~~nieprzynależność~~ przynależność do grupy wyznaniowej, lecz

również do grup narodowych i społeczno politycznych. Analiza jednak grup wyznaniowych potrzebna jest do lepszego poznania grup narodowych, do oceny potencjału i dynamiki trzech bloków. Zresztą rzeczywistość wojenno - rewolucyjna, w której żyjemy kiedyś się skończy, zastąpi ją nowa rzeczywistość powojenna, a raczej okres wyłaniania się pokoju i nowego układu stosunków polityczno międzynarodowych. W tym okresie może nastąpić w grupach wyznaniowych a może i innych szereg przeobrażeń, linja podziału, która obecnie idzie po linii stosunku do nazizmu, reprezentowanego przez oś oraz stosunku do Sowietów może ulegć zmianie. Na te zmiany mogą wywrzeć potężny wpływ grupy ^{wyznaniowe} polityczne i ich ośrodki dyspozycyjne. Konieczna jest więc dokładna ich znajomość i dokładna obserwacja dokonywujących się w nich przemian.

Grupy społeczno - polityczne.

Zaliczamy do nich grupy, które w podstawie swej mają jakąś ideologję o charakterze społeczno ~~zaw~~ politycznym, mają pewien dogmat oraz ^{etykę} ~~opiekę~~ decydującą o ich linii politycznej. A więc mamy grupy totalistyczne, konserwatywne, liberalno demokratyczne oraz liberalno socjalistyczne i socjalistyczno - komunistyczne. Atak Hitlera na Sowiety sprawił, że grupa komunistyczno - bolszewicka, która stanowiła największą podporę bloku C w ciągu jednej godziny przerzuciła się całkowicie do bloku A i nadała temu blokowi inny charakter, wpływając jednocześnie, jak mamy podstawy sądzić na rozszerzenie wpływu bloku B. Gdyby nastąpił konflikt amerykańsko - japoński, to bezwarunkowo nastąpi ~~zmniejszenie~~ zmniejszenie wpływów bloku B. Na te przegrupowanie wpływają obok narodowych i wyznaniowych grupy społeczno polityczne. Analiza ich jest potrzebna również i ze względu na okres powojenny, gdy może nastąpić podobna ~~przemiana~~ przemiana jak i w grupach wyznaniowych, zależnie od linii po-

działu, którą prawdopodobnie będzie stosunek do wyłaniającego się "nowego ładu" na wschodniej półkuli. Baczna obserwacja tych grup jest również konieczna i dlatego, że przemiany w nich dokonywujące się mogą przyczynić się do osłabienia lub wzmocnienia Sowietów, jako czynnika mogącego zdecydować o wojnie i pokoju. Oczywiście, że specjalną uwagę należy zwrócić na obserwację grup socjalistycznych, a zwłaszcza bolszewizmu, jako narzędzia Kominternu, który jest narzędziem politycznym Sowietów. Konieczne jest również dokładne badanie ruchu organizacyjno- zawodowego, chrześcijańskiego i socjalistycznego, ze specjalnym uwzględnieniem jego związków z działalnością grup narodowych, gospodarczych i politycznych / strajki i sabotaże /. Ważna jest również analiza procesów dokonywujących się w masach, nie tylko w Stanach Zjednoczonych lecz i na całym świecie. Związany z wojną nowoczesną proces radykalizacji i proletaryzacji może potężnie zaważyć zarówno gdy chodzi o przebieg wojny, jak i o procesy rekonstrukcji.

Grupy gospodarcze.

Zaliczamy do nich grupy mające związek z produkcją rolniczą i przemysłową oraz z handlem i transportem. Grupy te mają swoje organizacje i wywierają duży wpływ zarówno na politykę Stanów Zjednoczonych, jak i na politykę międzynarodową. Rola tych grup, potężnych w okresie wojny, będzie ogromna w okresie powojennym, zwłaszcza w związku z odbudową Europy. Analiza ich działalności jest związana z badaniem potencjału gospodarczego Stanów Zjednoczonych, co jest dla pełnego poznania rzeczywistości geopolitycznej tego państwa i dokonywujących się w nim procesów konieczne.

Specjalną uwagę przy badaniu potencjału gospodarczego należy zwrócić na produkcję wojenną i na zagadnienia transportów.

W grupach gospodarczych zachodzą również różne przemiany,

w związku z problematyką socjalną, z ustawodawstwem społecznym, z polityką poszczególnych grup narodowych i z działalnością grup społeczno - politycznych.

Reasumując powyższe wywody stwierdzamy, że nasza analiza, jeśli ma doprowadzić do dokładnego poznania rzeczywistości w jej procesie ciągłego stawania się i narastania nowych elementów, które o przyszłości zadecydują, to winna ona wyteńczyć wszystkie swe siły w kierunku poznania treści oraz dokonywujących się przemian w grupach narodowych, wyznaniowych, społeczno-politycznych i gospodarczych.

Grupa narodowa polska.

W naszej akcji politycznej ze wszystkich grup najważniejsze znaczenie ma grupa narodowa polska, nie tylko jako przedmiot oddziaływania, ale w chwili obecnej przede wszystkim jako podmiot działania, jako narzędzie, z a pomocą którego możemy realizować nasze cele, zwłaszcza cel najważniejszy - zwycięstwo.

W grupie tej, jak i we wszystkich grupach, zachodzą ciągle przemiany. W ramach ogólnego tutaj procesu amerykanizacji wytwarza się nowy typ Amerykanina - polskiego pochodzenia.

Wszystkie dotychczasowe badanie nad grupą polską nie brały w dostatecznej mierze pod uwagę tego faktu powstawania nowych grup polskich, a raczej polsko - amerykańskich. Operując jako jedynym podmiotem działania ~~jako jedynym podmiotem działania~~, grupą starszą, zrodzoną w kraju, nie możemy zrealizować naszych celów politycznych. Ta grupa staro-krajska jest bowiem na wymarcu dynamika jej słabnie z każdym dniem i wkrótce przestanie ona wogóle istnieć jako realny współczynnik życia politycznego.

Jest faktem, że metody oddziaływania na grupę polską,

dotąd stosowane, zawodzą, dlatego, że nie bierze się pod uwagę przemian, które się w niej dokonały. Konieczna jest więc rewizja naszej wiedzy o grupie polskiej, dokładne zbadanie istniejących w niej pod-grup, ^{ich} dążeń, wszechstronne zanalizowanie nowopowstałych w tych grupach wartości.

Praca ta będzie miała doniosłe znaczenie nie tylko dla naszej obecnej akcji politycznej, ale i w okresie powojennym, gdy nastąpi podział na podstawie innych linii, i gdy od aktywności grup narodowych, wyznaniowych i społeczno - politycznych w Stanach Zjednoczonych będą w dużym stopniu zależne formy życia w nowej Europie. Spotęgowanie bardzo słabego dziś potencjału politycznego grupy polskiej w Stanach Zjednoczonych - oto jedno z najważniejszych zadań do spełnienia.

To spotęgowanie może być tylko wtedy dokonane, jeżeli, za pomocą naukowej analizy socjologicznej, poznamy dokładnie całą polską grupę i wykryjemy jej dźwigi ideologiczne, osobowe i instytucyjne.

Narzędzie działania.

Dla należytego zrozumienia rzeczywistości politycznej nie wystarcza analiza grup, konieczne jest również dokładne zbadanie wszystkich objawów, za pomocą których uzewnętrzniają się dokonywujące się procesy oraz narzędzi działania.

Najważniejszymi objawami są deklaracje grup najważniejszych, a specjalnie deklaracje grup rządzących, w formie ustaw, manifestów, wywiadów i.t.p. Najistotniejszą sprawą dla badacza rzeczywistości nie są jednak te ~~objawy~~ uzewnętrznienia deklaratywne, lecz raczej reakcja na nie ze strony najrozmaitszych grup. Ta reakcja w państwach totalnych hamowana, ograniczana, zapędzana w podziemia, w kraju demokratycznym, jak Stany Zjednoczone,

jest zupełnie jawna i wywiera prawie decydujący wpływ na postawę i działalność grup rządzących. Analiza więc ~~na~~ procesu dokonywanego się w Stanach Zjednoczonych winna być badana za pomocą analizy działalności grupy rządzącej i reakcji na nią ze strony innych grup.

Ta akcja i reakcja znajduje swój wyraz najdokładniejszy w prasie, która jedynie w Stanach Zjednoczonych jest najdokładniejszym odbiciem dokonywanego się procesu narastania nowych elementów. Inne narzędzia oddziaływania, jak ~~radio~~, kino, sztuka teatralna, wiece, zgromadzenia, oraz publiczne manifestacje winny być również rejestrowane i analizowane, ~~jako~~ pod kątem widzenia akcji i reakcji, stanowią one jednak ~~element~~ czynnik ~~wtórny~~ drugorzędny, w porównaniu z czynnikiem pierwszorzędnym jakim jest prasa.

Analiza prasy, dotąd przeprowadzana dla najrozmaitszych celów, nie odpowiada wymaganiom obiektywnej analizy naukowej.

Referenci prasowi, analizując czasopisma czynią to zazwyczaj pod kątem widzenia pewnych specyficznych potrzeb / badań personalnych, politycznych, wojskowych /, uwzględnianie tych elementów jest konieczne w każdej dobrej analizie, istotną ^d jednak rzeczą jest zbadanie, a raczej uchwycenie nowych narastających elementów i dokonywujących się przemian w akcji i reakcji na takie czy inne badanie.

Badacz prasy nie może poprzestać na "rzucaniu okiem" na znane mu zazwyczaj dobrze i wystandaryzowane odcinki, winien on studjować prasę, jako dokument psychologiczny, socjologiczny i już historyczny. Wobec tego, że każdy dokument prasowy jest związany z życiem jednej lub kilku grup, działających w określonym środowisku, badacz winien znać dokładnie te grupy, których objawy życia na łamach prasy śledzi. Referent prasowy winien znać możliwie najdokładniej rzeczywistość geopolityczną i społeczną oraz przy-

najmniej najistotniejsze procesy tej grupy, której prasę bada. ^{wiedza ta} Oczywiście ~~ta wiedza~~ winna ogarniać również i metropolje grup działających na terenie Stanów Zjednoczonych. ~~Wynik~~ Wynika stąd potrzeba ścisłej specjalizacji, podpartej gruntowną wiedzą ogólną. Największą przeszkodą w poznaniu rzeczywistości danego kraju jest brak wyszkolonych specjalistów od poszczególnych dziedzin tej rzeczywistości. Dla otrzymania tych specjalistów winniśmy poddać gruntownej rewizji nasze dotychczasowe metody szkolenia pracowników państwowych oraz służby dyplomatycznej, konsularnej i sztabów wojskowych.

Wytyczne badań analitycznych.

Na początku naszych rozważań wyodrębniliśmy trzy duże bloki: A, B, C. Ich dokładne poznanie będzie jednocześnie poznaniem rzeczywistości politycznej Stanów Zjednoczonych, co nam w konsekwencji da możliwość planowego działania.

Metoda badania, jak zaznaczyliśmy, polega na gromadzeniu i konfrontacji materiału zdobytego drogą analizy różnych grup oraz objawów narzędzi działania. Ponieważ poznanie bloków A, B, C i zmian zachodzących w nich jest naszym istotnym celem, tedy przy analizie wszystkich grup oraz objawów tych narzędzi ^{ciągłe} działania winniśmy ten ostateczny cel mieć na widoku. Badacz każdej grupy ma tedy obowiązek, po zgromadzeniu wszystkich elementów potrzebnych do zbadania jego grupy, rozklasyfikować je pod kątem widzenia podziału na bloki A, B, C i rezultaty tego naświetlenia zakomunikować badaczom wyżej wymienionych bloków. To samo stosuje się i do badaczy objawów i narzędzi działania. ^{ne} W ten sposób otrzymane rezultaty obserwacji, zestawiamy, porównujemy i drogą eliminacji sprzeczności otrzymujemy możliwie dokładny obraz rzeczywistości.

Organizacja pracy badawczej.

Na podstawie powyższych wywodów, dajemy zarys organizacji prac badawczych nad rzeczywistością polityczną Stanów Zjednoczonych. Dla przejrzystości dzielimy odrazu te prace na odcinki, które nazywamy pracowniami.

P r a c o w n i a R P:

Każdy z referentów ma albo jedną z grup narodowych /nr/, albo wyznaniowych /wr/, albo społeczno politycznych /spr/, lub gospodarczych / gr/ . Praca referentów polega na codziennej lub okresowej analizie prasy, na mocy której jest sporządzany raport prasowy. Powyższe raporty prasowe są podstawą do sporządzenia comiesięcznych raportów prasowych, zarówno poszczególnych grup, jak i wszystkich grup jako całości dla użytku pracowni ABC.

P r a c o w n i a O N:

Ześrodkowane w niej są referaty ogarniające rejestrację i analizę objawów i narzędzi działania życia społeczno politycznego wszystkich grup, wyłączając analizę prasy. Referenci tej pracowni analizują dokumenty prawne ciał ustawodawczych, deklaracje indywidualne lub zbiorowe o charakterze społecznym - politycznym, przeprowadzają analizę audycji radiowych, przedstawień kinowych i teatralnych, wystąpień na zebraniach oraz manifestacji publicznych.

Specjalny referat stanowią t.zw. kontakty, czyli bezpośrednie wywiady z osobami i instytucjami, których celem jest zdobycie z pierwszych źródeł pochodzących materiałów oraz przeprowadzenie analizy środowiska. Kontakty winny być przeprowadzane planowo przez współpracowników odnośnych referatów, specjalistów, lub ich pośredników, według zgóry opracowanego planu, ich rezultaty w formie bardzo dokładnych raportów winny być włączane do odpowiednich raportów z poszczególnych referatów grup, jako materiał dowodowy.

Materiał opracowywany przez referantów w pracowni RP 100N nie może być łączony ze sobą. Syntetyczne raporty pracowni ON idą równolegle z podobnymi raportami syntetycznymi pracowni RP co miesiąc do pracowni ABC.

P r a c o w n i a ABC:

Obejmuje trzy referaty, badaczy poszczególnych wymienionych trzech bloków A, B i C. Przez te referaty przechodzi cały materiał opracowywany przez B.G.S.P., związany z problematyką Stanów Zjednoczonych. Referenci ci, otrzymany ze wszystkich pracowni, materiał analizują, wybierają elementy potrzebne do odtworzenia obrazu rzeczywistości socjo-politycznej i gospodarczej Stanów Zjednoczonych. Syntezą ich prac jest miesięczny raport sytuacyjny, uwzględniający wszystkie elementy zebrane za pomocą badania.

P r a c o w n i a S:

Jest to studjum badawczo naukowe, które opracowuje z zastosowaniem metody naukowej: / notatki informacyjne, wyciągi o charakterze encyklopedycznym, rozprawy naukowe, / na tematy związane z pracą wszystkich referatów. Pracownia wykonywuje wszystkie zlecenia w zakresie poszukiwań w bibliotekach, w dostarczaniu książek i czasopism, utrzymuje kontakt z instytucjami naukowymi, inicjuje i decyduje o publikacjach, mających charakter naukowy. Poza współpracownikami stażymi, zasadniczo są nimi wszyscy referenci poszczególnych grup, pracownia S dysponuje korespondentami miejscowymi i zamiejscowymi oraz współpracownikami dorywczymi.

P r a c o w n i a K:

Jest to centrum informacji i dokumentacji. Część archiwalną stanowią dokumenty raportów prasowych / wycinki / z pracowni RP. Najważniejszą jednak pracą jest sporządzanie rejestracyjnej Kartoteki, zawierającej wiadomości biograficzne oraz spis i sprawozdanie najrozmaitszych organizacji i instytucji. Pracownia K ściąga materiał informacyjno-dokumentacyjny ze wszystkich referatów i raportów i tymi informacjami służy całemu B.G.S.P.

Pracownia W:

Jej celem jest praca nad jednolitym wykształceniem w dziedzinie metody wszystkich pracowników B.G.S.P. Opracowuje więc ona i inicjuje wykłady, gromadzi podręczniki i pomoce naukowe, pozostając w kontakcie z pracownią S. Do niej również należy opracowywanie całego programu wykształcenia i kontakt z odpowiednimi instytucjami.

Pracownia Z :

Jest zorganizowanym kierownictwem całego B.G.S.P. W skład jej wchodzi kierownicy wszystkich pracowni, jako referenci. Ponadto Z zawiera rejestrację korespondencji przychodzącej i wychodzącej, rachunkowość centralną, kierownictwo rzeczowe i personlane oraz referat łączności między władzami w stosunku do B.G.S.P. nadzręcznymi i osobami i instytucjami współpracującymi.

Wniosek:

Powyższy zarys organizacyjny jest planem Biura Badań Geo-Socjo-Politycznych. Plan ten może być realizowany stopniowo, w miarę rozwoju instytucji. Akceptacja tego lub innego planu jest konieczna, aby pracom już wykonywanym przez B.G.S.P. nadać odpowiedni kierunek, zgodny z wytycznymi naukowej organizacji pracy badawczej, aby te prace planowo kontynuować i rozszerzać.

Klemens Jędrzejewski.

